

Breyttar reglur á innflutningi á fersku hráu kjöti og eggjum til Íslands

---

Vigdís Tryggvadóttir, Brigitte Brugger

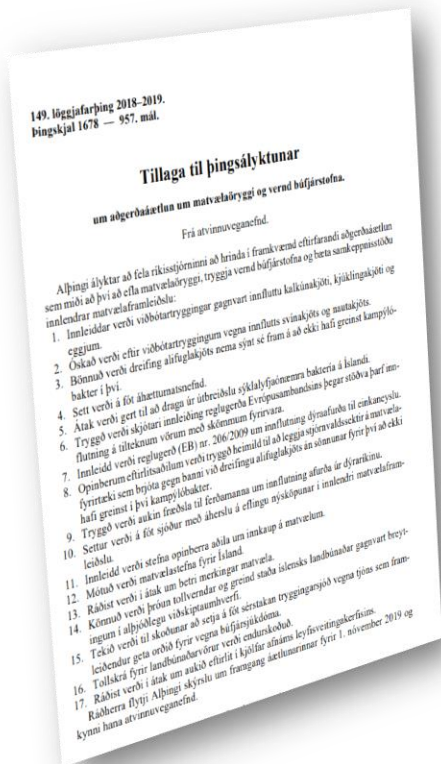
28. nóvember 2019

Fræðslufundur Matvælastofnunar

Forsaga

- EFTA dómur frá nóvember 2017 um að innflutningseftirlit með hrárrí og unninni kjötvöru, eggjum og mjólk samræmist ekki EES samningi.

- => Aðgerðaráætlun ANR með því markmiði að hætta á matarbornum sjúkdómum og búfjárjúkdómum muni ekki aukast.
- Þingsályktun samþykkt á Alþingi í júní 2019 um aðgerðaáætlun um matvælaöryggi og vernd búfjárstofna, aðgerðir í 17 liðum.

Forgangsröðun aðgerða

Campylobacter í ófrosnu alifuglakjöti

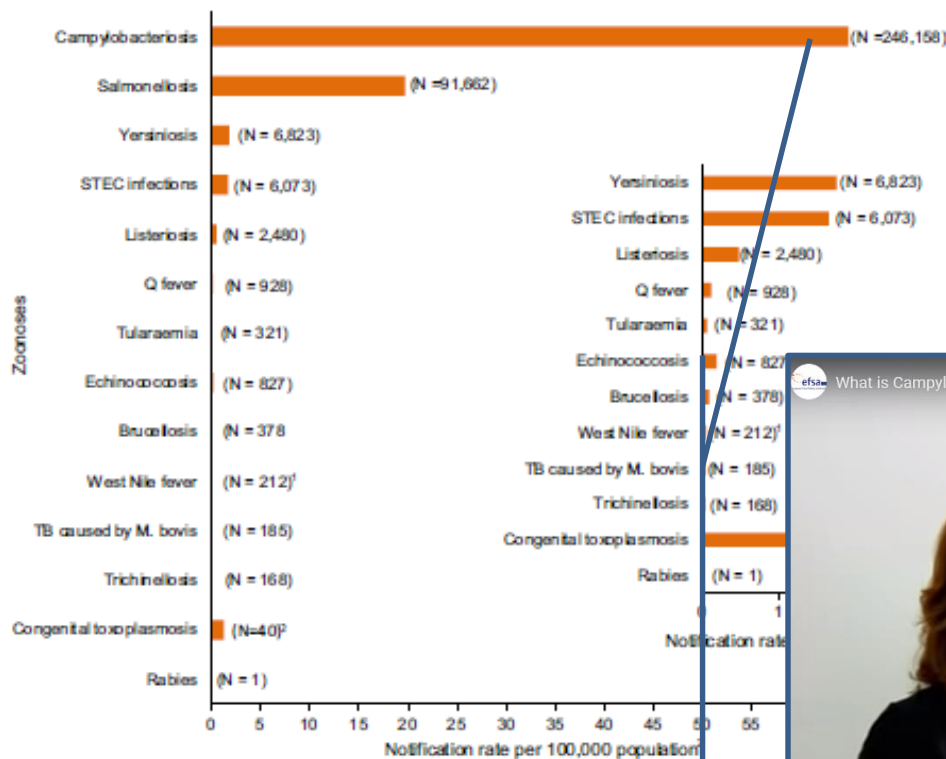
Salmonella í alifuglakjöti og eggjum

Salmonella í svínakjöti

Salmonella í öðru kjöti

Súnur* – Tíðni í fólki 2017

* Súna: sjúkdómur sem berst milla manna og dýra

Note: Total number of confirmed cases is indicated in parenthesis at the end of each bar.
¹Exception: West Nile fever where total number of cases were used.
²Exception: congenital toxoplasmosis notification rate per 100,000 live births.

Figure 1: Reported numbers and notification rates of confirmed human zoonoses

What is Campylobacter? Why is food safety important to prevent it?

200,000

9,000,000 cases

- Biosecurity → Farm
- Good hygiene → Processing → Consumers

is estimated to be about 9 million cases of European citizens

Campylobacter

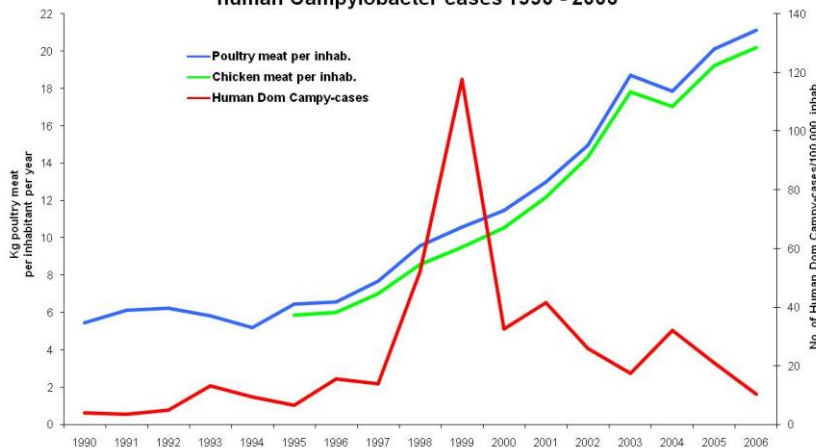
Uppruni smits í mönnum

- Campy-On-Ice: Ferskt ÓFROSID KJÚKLINGAKJÖT
- Noregur 2019:

Campylobacter Vöktun í alifuglum á Íslandi

Comparison between poultry meat consumption and domestic human Campylobacter cases 1990 - 2006

- 1996: Heimilt að dreifa kjúklingakjöti ófrosið á markað =>sjúkdómahrina í fólki.
- 2000: Sýnatökur úr öllum kjúklingahópum fyrir slátrun og aftur við slátrun.
- 2002: Samþykki milli framleiðenda og lögbæru yfirvaldi um **að frysta kjöt** frá menguðum eldis- hópum, útgáfu reglugerðar.

Campylobacter

Vöktun í alifuglum í Evrópu

- Grunnrannsóknir 2008, mælingar á tilvist og smitmagn *Campylobacter* við slátrun kjúklinga: 75,8% mengun að meðaltali, marktækur munur milli landa.

- Áhættumat EFSA 2010. Áhrif áhættuminnkandi aðgerða á tíðni í fólki, nokkrar tillögur.

„... hægt væri að draga úr áhættu fyrir lýðheilsu vegna neyslu á holdakjúklingakjöti um meira en 50% ef skrokkarnir væru í samræmi við mörk sem nema 1 000 cfu/g ...“

- Kostnaðar- og ábatagreiningar 2012: hollustuháttarviðmið fyrir *Campylobacter* í skrokkum holdakjúklinga skapar besta jafnvægið á milli þess að draga úr kampýlóbakter-sýkingum og efnahagslegra afleiðinga.

Campylobacter

Vöktun í alifuglum í Evrópu

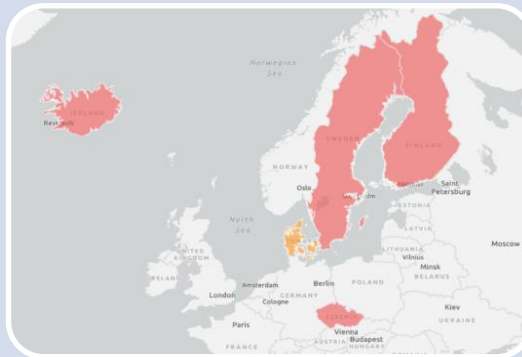
- EFSA: Að auki ætti einnig að íhuga varnarráðstafanir í frumframleiðslu á eldisbúum.
- En það reynist ennþá vera áskorun að verjast *Campylobacter*. Allt ræðst af því hversu áhrifaríkar ráðstafanir varðandi smitvarnir reynast vera. Ráðlagt að íhuga þrepaskipta aðferð, stig af stigi, yfir lengri tíma.
- Til að viðhalda verndarstigi í aðildarríkjum þar sem slíkt verndarstig hefur þegar náðst er kveðið á um nægilegan sveigjanleika til að beita strangari viðmiðum.
- 1. janúar 2018: Reglugerð ESB nr. 2017/1495.

Campylobacter

Tíðni í kjúklingum 2017

Eldi:
N 6,6%
IS 3%

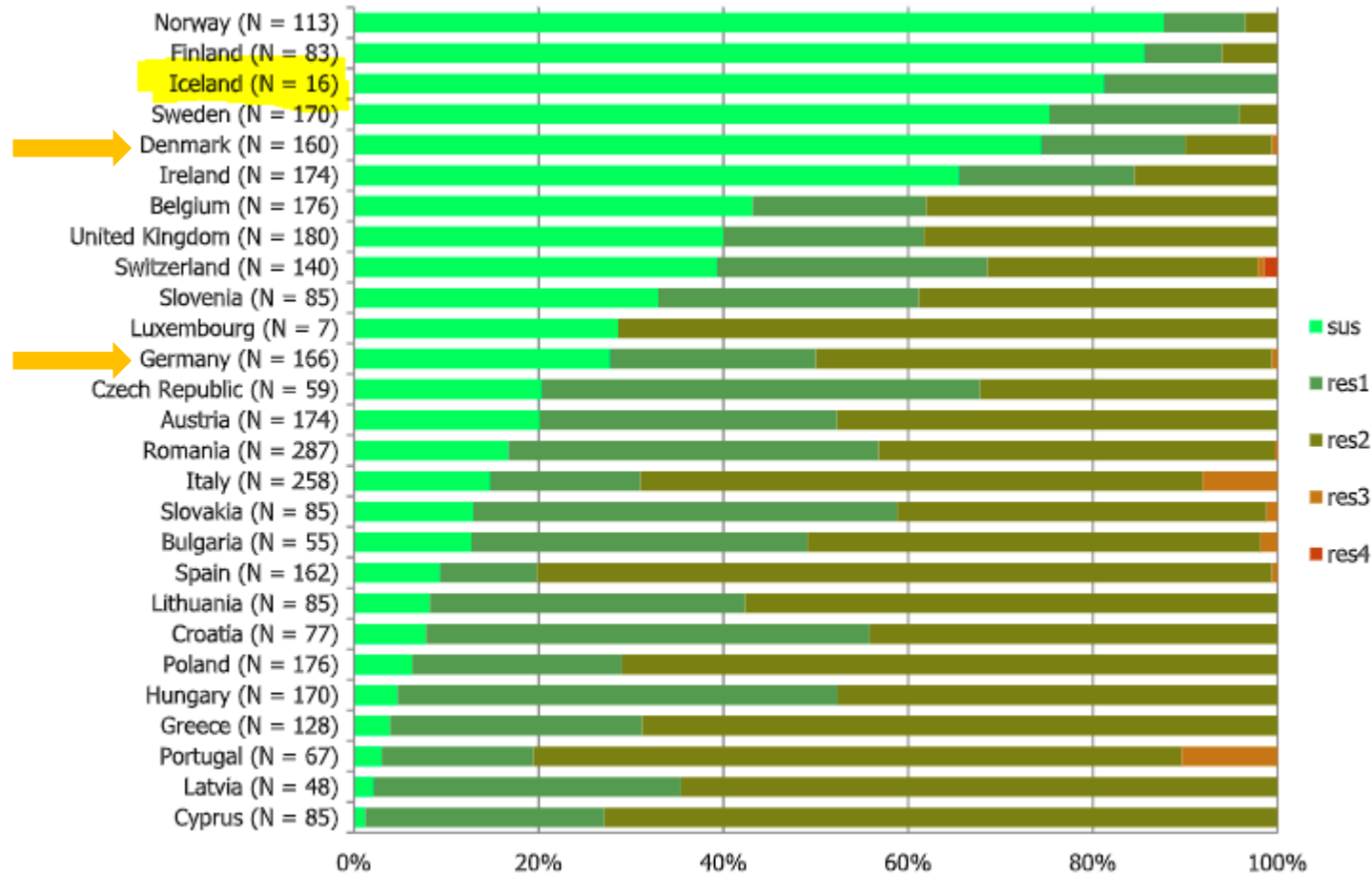
Slátrun, dýr:
CZE 65%
DK 16%
SWE 12%
IS 2,5%
FI 1,5%

Slátrun, kjöt:
ESP 85%
UK 49%
DE 49%
EST 8%

Sýklalyfjaónæmi

C. jejuni í kjúklingum við slátrun 2016

Salmonella

Uppruni smits í mönnum

- *Salmonella* finnst gjarnan í görnum heilbrigðra fugla og spendýra.
- Í matvælum finnst *Salmonella* gjarnan í eggjum og í hráu kjöti frá svínum, kalkúnum og hænsnum.
- *Salmonella* er algeng orsök matarborna sýkinga og veldur gjarnan matarbornum hópsýkingum.

Table 12: Distribution of strong-evidence outbreaks caused by *Salmonella*, by food vehicle, EU, 2017

Food vehicle	Number of strong-evidence FBO	% of total
Eggs and egg products	99	36.8
Bakery products	45	16.7
Mixed food	34	12.6
Meat and meat products	22	8.2
Other foods	15	5.6
Pig meat and their products	12	4.5
Broiler meat (<i>Gallus gallus</i>) and their products	6	
Cheese		

Salmonella

Vöktun í alifuglum á Íslandi

- Landsáætlun: Jafn strangt og landsáætlanir Svíþjóðar og Finnlands um vöktun á *Salmonella* í alifuglum (skilyrði ESB fyrir viðbótartryggingar)
- Markmið: að halda tíðni undir 1% í allri frumframleiðslu og við slátrun alifugla
- Óheimilt er að bólusetja gegn *Salmonella*
- Strangari reglur en í löggjöf ESB:

Stofnhópar (hænsnfuglar og kalkúnar)

- Markmið nær til allra sermisgerða

Varphænur

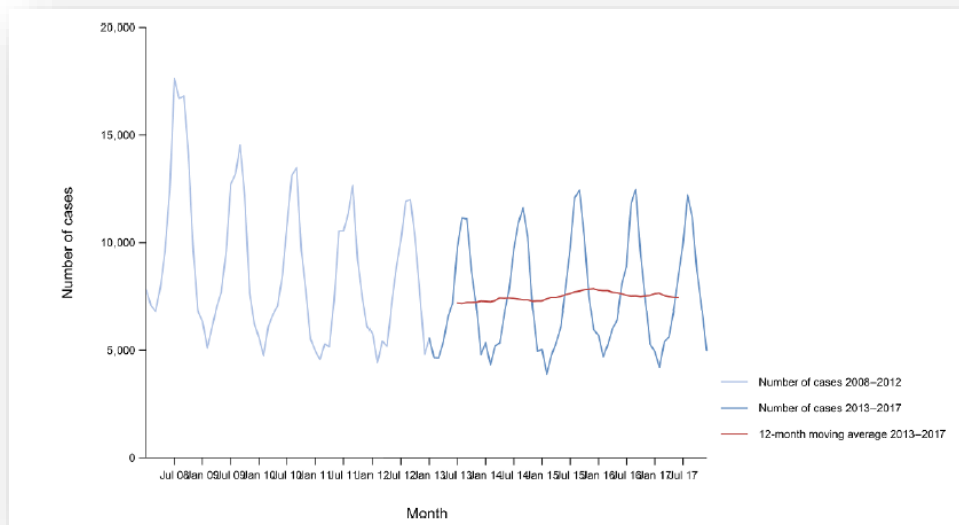
- Markmið nær til allra sermisgerða

Kjúklingar, kalkúnar

- Markmið nær til allra sermisgerða
- Greining í eldishópum: óheimilt að markaðssetja => förgun á búinu
- Vöktun á öllum sláturhópum
- Greining í slátursýni: innköllun við greiningu

Vöktun í alifuglum í Evrópu

- Reglugerð (ESB) nr. 2160/2003 um varnir gegn salmonellu og öðrum tilteknum smitvöldum mannsmitanlegra dýrasjúkdóma sem berast með matvælum
- Vöktun í stofnhópum alifugla og í kjúklingum, kalkúnum og varphænum. Síðan 2005, í þrepum.

Tilfelli í mönnum eftir mánuð
2008 - 2017

Heimild: EFSA Journal
2018;16(12):5500

Salmonella

Í eggjum

- Ísland: 1 varphæsnahópur árið 2010, S. Rissen. Það hefur aldrei verið hægt að staðfesta matarborna hópsýkingar í fólki hérlendis vegna innlendra eggja.
- Evrópa:
  - *Salmonella* Enteritidis er baktería sem er ábyrg fyrir flestar egg bornar hópsýkingar í fólki í Evrópu.
  - S. Enteritidis algengasta sermisgerð í eggjum.

Dæmi *Multi-country outbreak of Salmonella Enteritidis infection linked to Polish eggs 2017.*

Tilfelli í Svíþjóð og Noregi, rakin til eggja frá Póllandi.

Salmonella

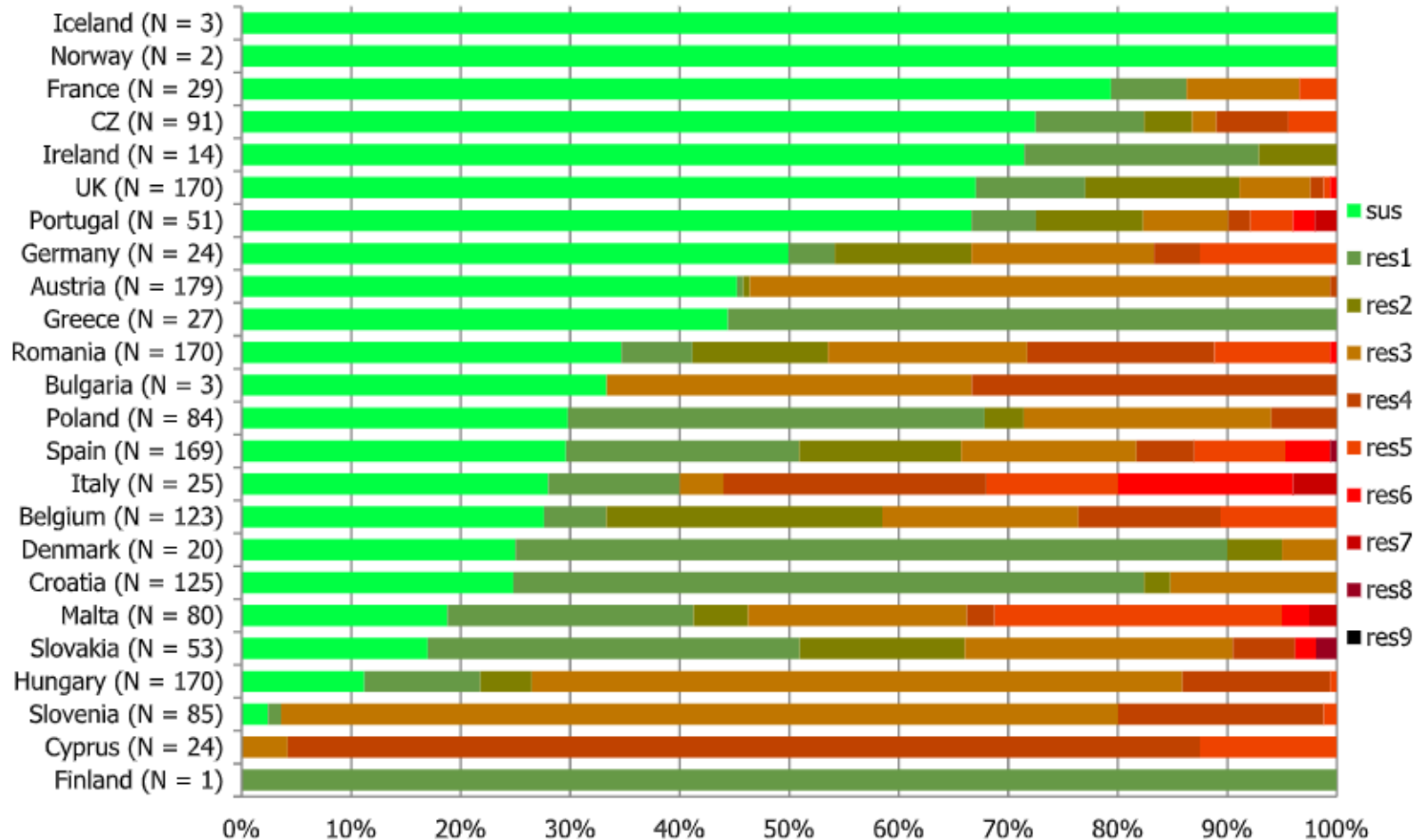
Í kjúklingakjöti

- Ísland: Sýktir eldishópar fara ekki í sláturhúsið
Greiningar í sláturhópum: *S. Infantis*, *S. Agona*
- Evrópa: *S. Infantis*
  - Þriðja algengasta sermisgerð í stofnfuglum
  - Greiningar að aukast
  - Algengt í fólki, há tíðni sýklalyfjaónæmis
  - Lang algengasta sermisgerð í kjúklingum, mikil dreifing undanfarin ár, ekki tilkynningaskyld
- Evrópa: Hærri tíðni *Salmonella* í opinberum sýnum en í sýnum tekin af framleiðendum.

Ár	Tíðni IS
2010	3,6%
2011	1,2%
2012	0,3%
2013	0,3%
2014	0,1%
2015	0,9%
2016	0,1%
2017	0,1%
2018	0,1%

Sýklalyfjaónæmi

Salmonella í kjúklingum í eldi 2016, EU og EES

Heimild: EFSA Journal 2018;16(2):5182

Salmonella

Vöktun í svínum á Íslandi

- Lítum á alla svínarækt sem hugsanlegan áhættuþátt m.t.t. *Salmonella*
- Landsáætlun um varnir og viðbrögð
- *Kjötsafasýni í sláturhúsum*
  - Mótefnamæling í kjötsafa allt árið → meta smitálag á svínabúinu hverju sinni
- *Stroksýni af svínaskrokkum í sláturhúsum*
  - Yfirborðsmengun skrokka við slátrun → hindra að mengað svínakjöt fari á markað
  - Fjöldi sýna fer eftir niðurstöðum kjötsafaprófana og stærð sláturhópsins
- *Saur- og/eða ryksýni á svínabúum*
  - Tilvist á svínabúi og sermisgerð

Salmonella

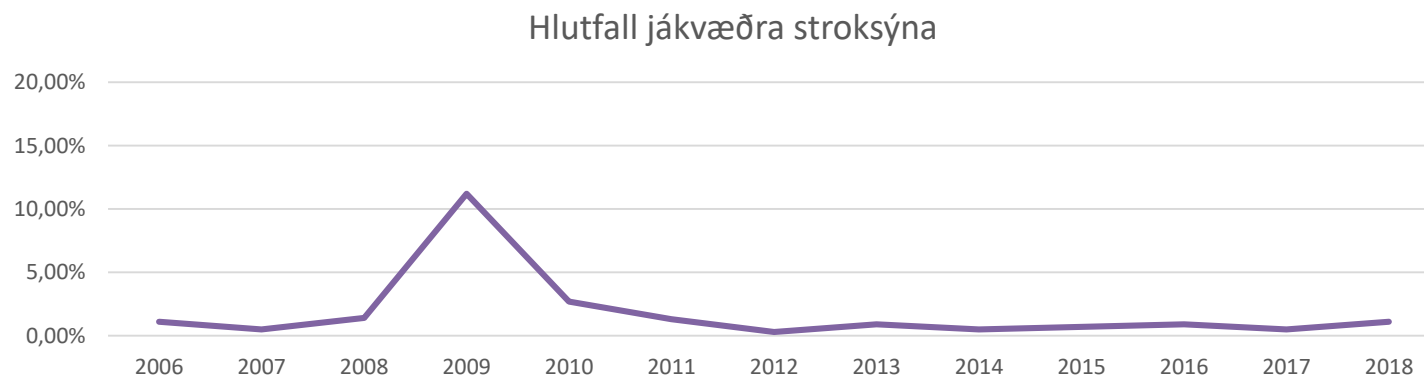
Vöktun í svínunum í Evrópu

- EFSA telur að 10-20% af *Salmonella* tilfellum í fólki í Evrópu megi reka til svína og svínaafurða
- Evrópusambandið hefur ekki gefið út reglugerðir sem setja markmið varðandi *Salmonella* í svínunum
- Reglugerð nr. 135/2010 (EB/2073/2005) setur matvælaöryggis- og hollustuháttaviðmið fyrir matvælafyrirtæki
  - Matvælaöryggisviðmið fyrir *Salmonella* í vélúrbeinuðu kjöti og hökkuðum/unnum kjötvörum sem ætlaðir eru til neyslu hráar eða eftir eldun
  - Hollustuháttaviðmið fyrir *Salmonella* á svínaskrokkum við slátrun

Salmonella

Í svínakjöti

- Niðurstöður stroksýna

- Skimum á kjöti á markaði 2018

- 2018 var 1 af 151 jákvætt – frá Spáni

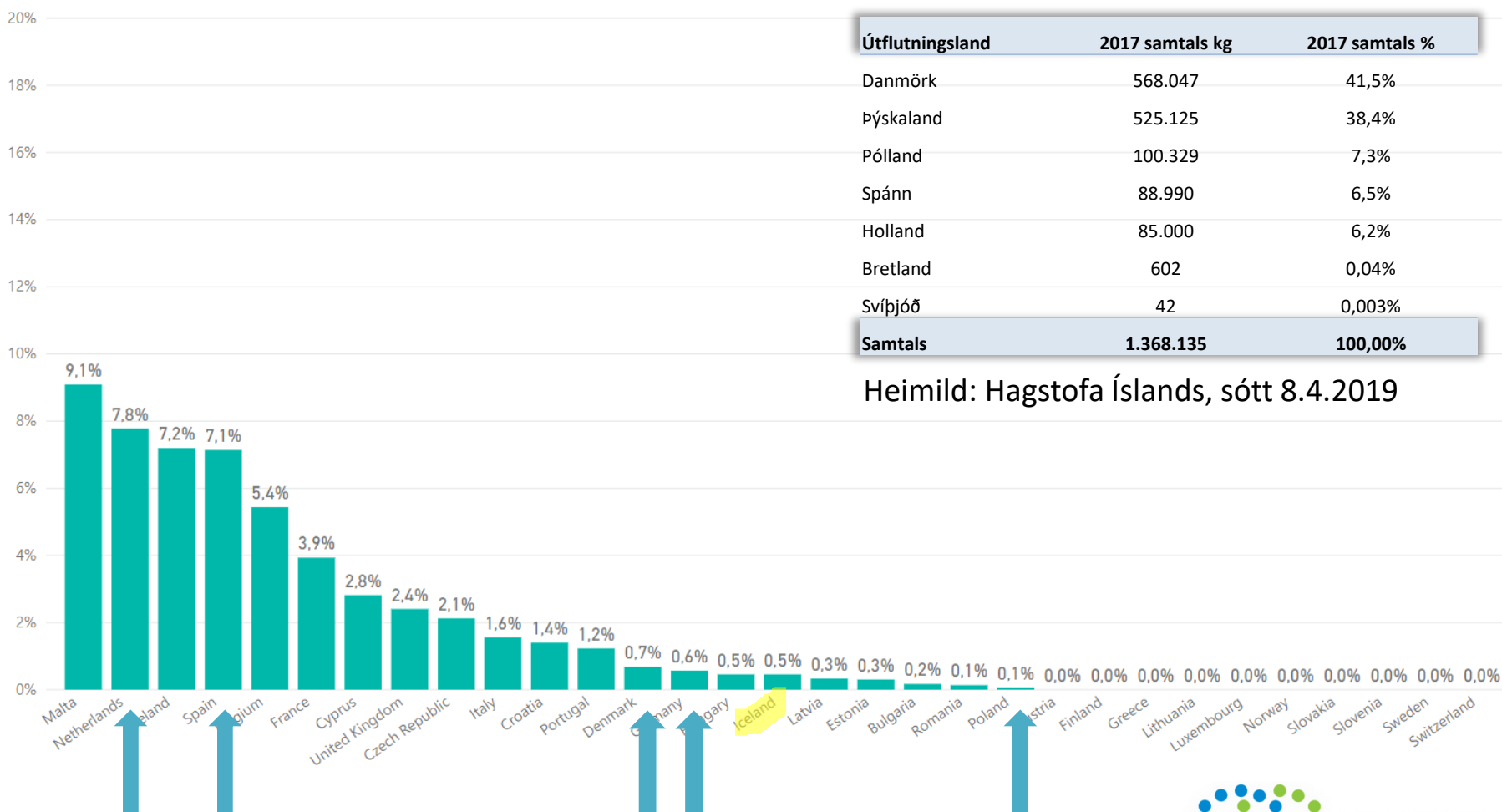
- Rannsóknir 2019

- Skimun á markaði
- Heilgenaraðgreining á *Salmonella* stofnum 2013-2018
  - Allir stofnar frá svínum og af innlendum uppruna í fólki sem áttu sameiginlega sermisgerð

Salmonella

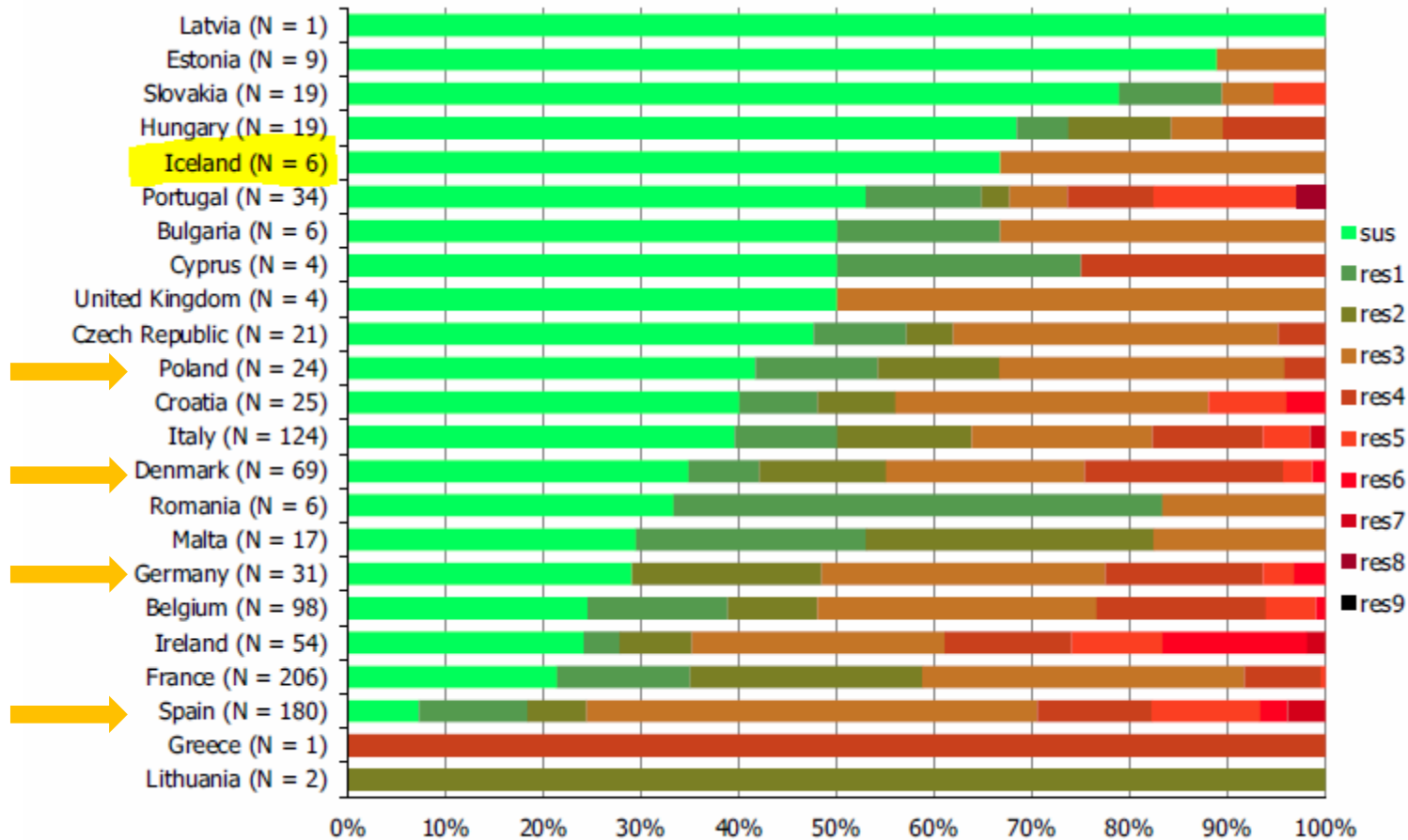
Tíðni í svínakjöti (skrokkar) við slátrun 2017

Heimild: EFSA Journal 2018;16(12):5500

Sýklalyfjaónæmi

Salmonella í svínum við slátrun 2017

Salmonella

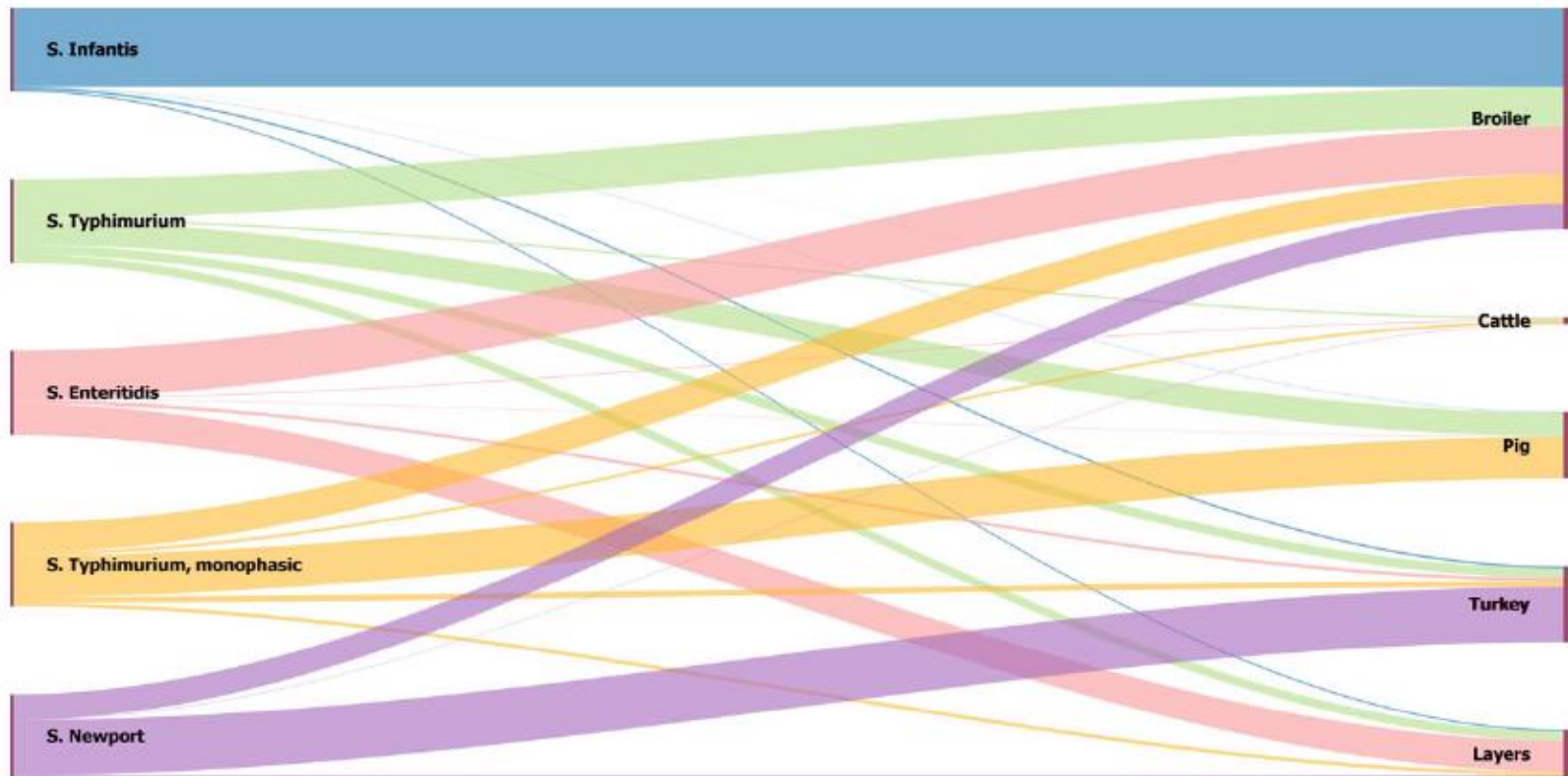
Vöktun og niðurstöður í nautgripum á Íslandi

- Landsáætlun í smíðum
- *Salmonella* Dublin skimun síðan 2012
  - 70-80 mjólkursýni á ári – allt neikvætt
- Óbeint eftirlit
  - Engin tilfelli í nautgripum síðan 2009
  - Einstaka klínísk tilfelli þar áður
- Rannsókn á tilvist *Salmonella* árið 2010
  - 845 nautgripir af 169 bæjum víðsvegar af landinu – allt neikvætt
- Matarlöggjöf EES frá 2011
  - Matvælafyrirtæki þurfa að vakta skrokka og kjöt skv. rgl. nr. 135/2010
  - Eitt jákvætt sýni árið 2014 – nautahakk frá Íslandi og Litháen

Salmonella

Vöktun og niðurstöður í nautgripum í Evrópu

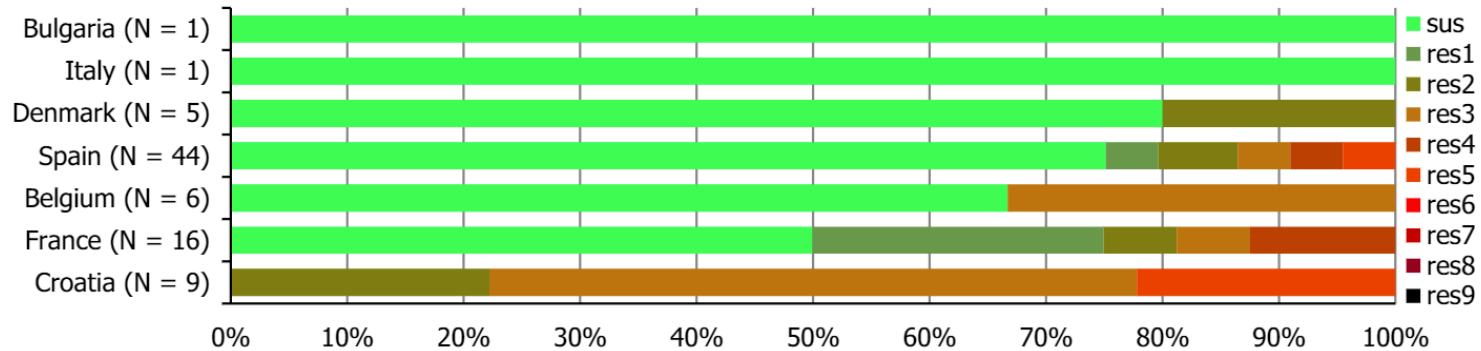
- Ekki í forgangi hjá Evrópusambandinu

Heimild: EFSA Journal 2018;16(12):5500

Sýklalyfjaónæmi

Salmonella í nautgripum (<1ár) við slátrun 2017

Heimild: EFSA Journal 2019;17(2):5598

Takk fyrir!

---

www.mast.is

